

ДОНЕЦЬ-ТЕССЕЙР Марія Едуардівна (справж. — де Тессейр; 22. 04(04. 05). 1889, Київ — 15. 12. 1974, там само) — співачка (лірико-колоратурне сопрано), педагог. Дружина [М. Донця](#). Професор (1953). Народний артист УРСР (1965). Урядові нагороди. У дит. роки вивчала гру на скрипці, співала в гімназій. хорі. Навч. у Муз.-драм. школі ім. М. Лисенка (Київ, 1908–10; кл. *О. Мишуги*), Варшав. муз. училищі (кл. *О. Мишуги*), Віден. (кл. *К. Форстена*), Мілан. (1912–15; кл. *В. Ванцо*) консерваторіях. Дебютувала 1914 в м-ку Пйомбіно (Італія) партіями Адіни і Норіни в операх «Любовний напій» і «Дон Паскуале» Г. Доницетті. Солостка Київ. (1915–22 та 1927–48, також педагог-вокаліст), Харків. (1923–24), Свердлов. (нині Єкатеринбург, РФ, 1924–26) опер. Водночас — викладач Київ. консерваторії (1935–74). 7 січня 1944 заарешт. органами НКВС за звинуваченням у співпраці з нім. розвідкою. Після втручання М. Хрущова 8 лютого звільн. з-під арешту і поновл. у Консерваторії. Володіла легким, від природи рухливим голосом красивого тембру, віртуоз. вокал. технікою. Створила бл. 35-ти вокал.-сценіч. образів. Серед партнерів на опер. сцені — М. Донець, [І. Козловський](#), *П. Норцов*, *М. Рейзен*. Виступала також в оперетах Р. Планкетта, С. Джонса, Ж. Оффенбаха. Була відома як концертна співачка, виступала разом з чоловіком. У репертуарі — камерно-вокал. композиції різних стилів, нац. шкіл та істор. періодів, нар. пісні. Створила одну з найавторитетніших вокал. шкіл у СРСР. Вихована на традиціях вітчизн. та італ. вокал. шкіл, синтезувала їхні риси у власній пед. діяльності. Працювала переважно з рухливими високими жін. голосами. Значну увагу приділяла слух. самоконтролю, звуковеденню, зокрема рівності звучання протягом усього діапазону, виявленню природ. краси тембру голосу, правил. диханню, розвитку артикуляц. апарату, дикції, виразності вокал. інтонування. Серед учнів — [М. Звєздін](#), [Р. Колесник](#), [Н. Куделя](#), [І. Масленникова](#), *Є. Мірошниченко*, *Л. Пащенко*, *С. Чуйко*, *М. Міщенко*, *Г. Деомидова*, *Р. Ланда*, *Р. Науменко*, *Т. Петрова*, *М. Шахбердієва*; вокал. педагоги — [М. Єгоричева](#), *Г. Блажко*, *Р. Зінич*, *І. Колодуб*, *М. Лепіхова*, *Н. Макарова*. 1969 вийшов комплект із двох платівок «Уроки професора М. Э. Донець-Тессейр». Упорядкувала «Сборник упражнений для развития техники легких женских голосов» (К., 1961–72, вып. 1–6), який широко застосовують у пед. практиці. У Нац. муз. академії України

Д.-Т. відкрито мемор. дошку.

Основні партії

Оксана («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Панночка, Марильця, Оксана, («Утоплена», «Тарас Бульба», «Різдвяна ніч» М. Лисенка), Антоніда («Життя за царя» М. Глінки), Царівна-Лебідь, Марфа, Снігуронька, Волхова, Шемаханська Цариця («Казка про царя Салтана», «Царева наречена», «Снігуронька», «Садко», «Золотий півник» М. Римського-Корсакова), Ксенія («Борис Годунов» М. Мусоргського), Розіна («Севільський цирульник» Дж. Россіні), Мікаела («Кармен» Ж. Бізе), Віолетта, Джільда («Травіата», «Ріголетто» Дж. Верді), Маргарита («Фауст» Ш. Гуно), Лялька («Казки Гоффманна» Ж. Оффенбаха).

Основні праці

Опыт воспитания сопрано и колоратурного сопрано // Науч.-метод. зап. Киев. консерватории, 1956. К., 1957; Опыт воспитания сопрано // Вопр. вокал. педагогики. Москва, 1967. Вып. 3; Фрагменты великого життя // Михайло Донець: Спогади. Листи. Матеріали. К., 1983.

Державний архів

ЦДАМЛМ. Ф. 122.

Рекомендована література

1. Михайлова Т. Виховання співаків у Київській консерваторії. К., 1970;
2. Дмитриев Л. В классе профессора М. Э. Донець-Тессейр. Москва, 1974;
3. Михайлова Т. Майстер бельканто // Музика. 1970. № 1;
4. Мірошниченко Є. Вона мене зачарувала // Там само. 1989. № 3;
5. Єгоричева М. Перший відкритий урок // Виконав. школи вищих учбових закладів України. К., 1990;
6. Щербина Г. Полинна доля Марії Донець-Тессейр: До 110-річчя від дня народж. видат. співачки // Веч. Київ. 1999, 5 жовт.;
7. Г. Д. Ті дні співачка не хотіла згадувати // Музика. 2006. № 2.

О. М. Немкович

Бібліографічний опис:

Донець-Тессейр Марія Едуардівна / О. М. Немкович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20874>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).